

God blijft Israël liefhebben

Preek voor Israëlzondag

ds. A. Brons, Apeldoorn

Tekst: Romeinen 11:28-29 (HSV)

Zij zijn wat het Evangelie betreft vijanden vanwege u,
maar wat de verkiezing betreft geliefden vanwege de vaderen.
Want de genadegaven en de roeping van God zijn onberouwelijk.

Liturgie:

- Zingen: Psalm 98: 1, 2
- Stil gebed, votum en groet
- Zingen: Psalm 125
- Lezing van Gods leefregels (met Marcus 12:28-34)
- Zingen: Schriftberijming 1: 1, 2
- Gebed om Gods zegen
- Schriftlezing: Jeremia 31:35-37; Hosea 11
- Zingen: Schriftberijming 15: 1, 2, 4
- Schriftlezing: Romeinen 9:1-6a; 11:25-36
- Zingen: Psalm 130: 2, 4
- Verkondiging
- Zingen: Psalm 118: 1
- Dankgebed en voorbeden
- Inzameling van de gaven
- Zingen: Psalm 105: 1
- Geloofsbelijdenis
- Zingen: Psalm 105: 2, 3 (OB: 4, 5)
- Zegen

Vandaag is het Israëlzondag. Het is goed om in verkondiging en voorbede bijzondere aandacht te geven aan Israël. Maar het blijkt wel vaak een gevoelig punt. Er wordt over Israël heel verschillend gedacht in de kerk.

Er zijn christenen bij wie Israël eigenlijk niet meer in beeld is. Het gaat vanaf het Nieuwe Testament om de kerk en om de gelovigen wereldwijd. Dát zijn de ware kinderen van Abraham.

Anderen zijn juist wel heel veel bezig met Israël als het eigenlijke volk van Abraham. Israël – ook de huidige Israël, en ook het jodendom – is heel belangrijk in hun geloof. En in hun hóóp. En in hun liefde.

Daarbij speelt de uitleg van Romeinen 11:26 een belangrijke rol, waar gezegd wordt dat heel Israël zal worden gered. Daar is heel veel over geschreven en daar wordt ook heel verschillend over gedacht.

Daarbij vergeleken valt vers 28 vaak in de schaduw. Dat vers is op zich ook niet zo moeilijk uit te leggen. Hier hoeven we dus niet zo uitgebreid over te praten. Nou... niet in die zin dat de uitleg moeilijk is. Maar des te meer zijn het wel woorden om goed tot je door te laten dringen!

Paulus zegt hier over Israël, over de Joden, dat de HERE van hen houdt. Nog steeds. Dat is kennelijk niet opgeheven door hun ongeloof of ongehoorzaamheid. Want ja, er staat hier ook, dat zij vijanden zijn. Maar dat is niet het laatste woord. Juist daartegenaan – en daaroverheen! – staat des te sterker dat wat de kern van de zin is: ze zijn geliefden – ook nu nog. Al zijn ze *vijanden*, ze zijn en blijven toch ook *geliefden*.

Dat zij “vijanden” zijn moeten we ondertussen niet verdoezelen of proberen weg te strepen tegen Gods liefde. Paulus formuleert heel scherp en paradoxaal. Hij maakt een én - én van wat onverenigbaar lijkt.

Zo zit er in deze tekst een enorme spanning. Meer: er zit verscheurdheid in, lijden en pijn. Want ja, liefde die niet beantwoord wordt... Erger nog: als je er alleen maar vijandigheid voor terugkrijgt – dat is vreselijk. Als je kinderen, waar je alles voor over hebt gehad, zich tégen je keren...

In het Oude Testament horen we daar al vaak over. God is vol liefde tot zijn volk. Maar telkens weer krijgt Hij stank voor dank. Israël trapt Hem keer op keer op het hart, keihard.

In het Nieuwe Testament is Gods liefde ten volle geopenbaard, in het Evangelie. Juist dan gaat het vreselijk mis...

Zij zijn “vijanden *naar het evangelie.*” Die woorden botsen. Het evangelie, dat is het evangelie van Gods liefde. Het evangelie van Jezus de Messias. Hij is door de HERE gezonden tot de verloren schapen van het huis van Israël; Hij is gezonden naar een volk dat al afgedwaald en vijandig was, om hen toch tot inkeer te brengen – met alle liefde.

Jezus heeft de liefde van God laten zien, op allerlei manieren. Het diepst in Zijn dood aan het kruis, in hoe Hij leed om Zijn volk te verlossen. Het evangelie van dat kruis is dat er vergeving en verzoening is door het offer van Jezus. Het evangelie, ja, dat is: God gaf zelfs Zijn eigen Zoon; Hij ging tot het uiterste om verzoening te brengen. Hij heeft de deur wagenwijd opengezet, genade en vrede aangeboden – maar nota bene: *juist tegenover dat evangelie* kwam een *vijandige* reactie, kwam vijandschap heel scherp aan het licht.

Al waren er die er wel gehoor aan hebben gegeven, voor Israël in het algemeen gold dat niet, integendeel. Zo zijn zij nu “vijanden naar het evangelie”.

“Om uwentwil”. Dat is: omwille van jullie, heidenen. Omwille van ons – als wij niet-joods zijn. Vers 11 zegt: “Door hun val is de zaligheid tot de heidenen gekomen om hen tot jaloersheid te verwekken.”

Op de achtergrond staat Deuteronomium 32:21, “Zij hebben Mij tot jaloersheid gebracht met wat geen God is; Ík zal hen daarom jaloers maken door wat geen volk is.” Het is al door Mozes voorzegd dat Israël de HERE zou gaan verlaten, en dat Hij dan door andere volken toch weer aan Israël gaat trekken. Zo komen door Israëls falen de volkeren erbij.

Met het beeld van de vijgenboom (vers 17-24): natuurlijke takken (Joden) zijn weggebroken, daardoor is er ruimte voor het enten van wilde loten (heidenen).

Je zou ook kunnen zeggen: doordat er een dam kwam in de stroom van het heil naar Israël vloeit het heil nu over naar de volkeren. Met het doel dat die Israël jaloers maken en zo bij de HERE terugbrengen.

Dat is de betekenis van het *“om uwentwil”*. Dat maakt duidelijk dat hun vijandschap niet iets kan zijn waar wij eens goed op gaan hameren en afgeven; waarmee wij hen wegzetten. Nee, “Heb geen hoge dunk van uzelf, maar vrees” (vers 20). Het is niet omdat wij beter zijn!

Het is ons ten goede gekomen. In feite hebben wij, heidenen, er alles aan te danken. Dat is om stil van te worden; dan sta je voor een ontzaglijk mysterie. Met zeker ook het verlangen dat zij weer terugkomen.

Na deze woorden over Israël als “vijanden” zou je kunnen denken: hiermee houdt voor Israël alles op. Daar hebben ze het zelf naar gemaakt.

Maar nee, nota bene tegen deze dingen aan staat dat God hen toch liefheeft. Juist daarin zien we de enorme diepte en het ongeloofelijke wonder van die liefde. En de kracht en de vastheid ervan.

Die liefde is vast verankerd: ze zijn geliefden “wat de verkiezing betreft, vanwege de vaders”. Het is bij God zelf begonnen. Met de “verkiezing uit genade” (vers 5). God maakte keuzes die wij niet kunnen narekenen. En die niet bouwen op ons mensen en wat wij in huis hebben – maar daarom juist kunnen wij bouwen op deze God: Wat Hij begon laat Hij niet los.

Wat Hij begonnen is met de vaders, Abraham, Izaäk en Jacob, dat blijft staan. Hij heeft zijn beloften gegeven, daar heeft Hij zichzelf op vastgelegd, met een eed, met zijn verbond. Hij is trouw, zelfs als mensen ontrouw zijn.

“Want de genadegaven en de roeping Gods zijn onberouwelijk.” Daar kun je op bouwen. Daar kan Hij zelf, met eerbied gesproken, niet onderuit. Dat wil Hij ook helemaal niet. Al lijkt er alle reden te zijn om erop terug te komen, om er spijt van te hebben – maar nee, “onberouwelijk”!

Zo zijn zij “geliefden”. Voorwerp van Gods liefde, die zich tot vijanden uitstrekt. Vijanden liefhebben – dat is niet van deze wereld. Maar daarmee raken we wel aan het diepste geheim van Gods liefde.

Jezus riep ertoe op, en Hij heeft die liefde ook laten zien. Hij is het bewijs van zo’n liefde; Hij die bad, die stierf voor vijanden. Indringend zijn de woorden die geciteerd worden in het Avondmaalsformulier: “Want

als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon..." (Rom. 5:10).

Het gaat om liefde die van één kant komt; tenminste: aan één kant begint. En die al te vaak heel lang onbeantwoord blijft. En die ook al te vaak, ook waar die wel beantwoord werd, toch nog weer geschoffeerd wordt...

Als de liefde van God niet was zoals een bekend lied zegt:

Groot is uw trouw o Heer, mijn God en Vader;

Er is geen schaduw van omkeer bij U.

Ben ik ontrouw, Gij blijft immer dezelfde die Gij steeds waart;
dat bewijst Gij ook nu.

Als de liefde van God niet zo groot en vast en door dik en dun heen was... Maar zó mogen we de HERE kennen – ook wij, uit de heidenen. Dat is ook voor ons de enige vaste grond. Als God níet zo was zou het ook voor ons hopeloos zijn. Maar God is wél vol liefde en genade – voor ons én voor Israël.

Tja, als Hij Israël wél zou kunnen laten vallen, waarom dan óns níet? Maar nee, Hij verlaat niet wat zijn hand begon.

Zo mogen we hoop en verwachting hebben als het gaat om Israël – dat ook zij Gods liefde zullen zien en ervaren. Zo zal ons gebed toch zijn dat God ook daar zijn naam groot maakt, en dat Israël niet meer vijand naar het Evangelie zal zijn, maar verzoend door het Evangelie...

Zou het kunnen zijn: "om onzentwil"? Door hoe zij jaloers gemaakt zijn door ons? Zo zou het moeten zijn...

Ondertussen ligt juist ook daar een pijnpunt voor ons: al te vaak hebben we als kerk het voor Israël niet aantrekkelijk gemaakt om tot Jezus te komen. Eerder juist moeilijker. Eeuwenlang is het volk dat door God geliefd is in de wereld gehaat en gesmaad – en dat bepaald niet het minst door de kerk. Haat jegens Joden steekt nog steeds her en der de kop op; ja, in onze dagen juist weer steeds meer. Doet de kerk, doen wij zelf niet soms zomaar mee? Wat doen we ertégen?

Gods liefde gaat nog uit naar zijn volk. We zien daarvan iets in dingen die gebeuren. Het wonder dat dit volk gebleven is, ondanks de verstrooiing, ondanks allerlei antisemitisme, tot en met “Auschwitz” toe. Het wonder dat de staat Israël nu alweer meer dan 75 jaar bestaat. Het wonder van een groeiend aantal van Joden (buiten én in Israël) die in Jezus als de Messias geloven. Er is veel om voor te danken.

Er is ook veel om voor te bidden. Want zoals het met de kerk is – wat is er ongelofelijk veel lek en gebrek! – zo is het ook met Israël. Liefde tot Israël betekent niet dat je geen kritiek mag of kunt hebben. Zo is Gods liefde tot Israël ook niet. Het betekent wel dat de liefde de toon aangeeft. En dat je dan ook des te meer bidt en pleit voor Israël.

Gods liefde gaat uit naar zijn volk. Maar het is belangrijk dat de stroomkring gesloten wordt, dat die liefde gaat stromen, gaat uitwerken – zoals gebeurt wanneer een stekker in het stopcontact gaat.

Dat stopcontact staat voortdurend onder spanning, daar ontbreekt het niet aan. Gods beloften liggen er, vast en zeker. God werkt door in de geschiedenis, Hij gaat een bijzondere weg met Israël als volk. God werkt ook aan Israël door gelovigen uit de volkeren. Hij van zijn kant gaat continu door.

In dat “stopcontact” moet de stekker van verbinding, van een relatie gestoken worden. De stroomkring moet gesloten worden. We zien dat nu hier en daar gebeuren. We zien ernaar uit dat we nog veel meer gaan zien hoe God met zijn volk verder gaat en zijn plan met Israël zal voltooien.

Ten slotte. Het ging in deze preek over Israël. Maar laten we ook naar onszelf kijken. De liefde van God is er nu ook voor ons – maar zijn wij ook metterdaad aan God verbonden, en doorstroomt die liefde ons? Van onszelf staan ook wij vijandig tegenover God en willen we zelf de dienst uitmaken. In bepaalde opzichten kunnen wij ook nog veel van Israël leren, bijvoorbeeld als het gaat om de vreugde in God, of de toewijding waarmee velen God dienen. We hebben echt geen reden om ons te verheffen. Wij kunnen ook alleen door Gods liefde en genade gered worden. Als we dat zijn gaan zien, dan bepaalt dat ook hoe we spreken en denken over anderen.

En dan nog wat. Dat God trouw is ook als mensen ontrouw zijn, dat maakt dat we kunnen blijven hopen en bidden als mensen zich van God afgekeerd hebben. Als bijvoorbeeld kinderen van ons wel gedoopt zijn, maar er nu niet meer van willen weten. Gods liefde blijft – en zo kunnen wij blijven bidden en hopen voor wie God de rug toegekeerd heeft. Gods liefde blijft en verduurt zelfs vijandschap. Zoals de goede vader in de gelijkenis van de verloren zoon blijft God uitzien naar verloren kinderen.

Gods liefde duurt in eeuwigheid.

Laten we daarvan zingen:

Laat ieder 's HEREN goedheid prijzen,
zijn liefde duurt in eeuwigheid!

Laat, Israël, uw lofzang rijzen:
zijn liefde duurt in eeuwigheid!